

Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2003

Henrik Brøseth
Roy Andersen

Nasjonalt overvåkingsprogram for store rovdyr

NINA Minirapport 016

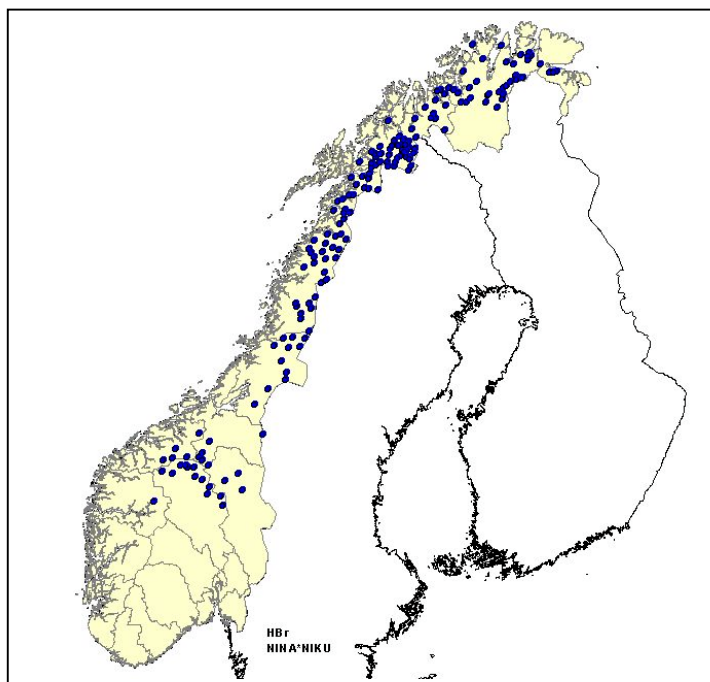
På landsbasis har det i år blitt dokumentert eller antatt 47 ynglinger av jerv innenfor det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr. I Sør-Norge ble det påvist 17 ynglinger som er det høyeste antall registrerte ynglinger i nyere tid i denne landsdelen.

Datagrunnlaget

I år ble det utsendt i alt 170 registreringsskjema for kontroll av tidligere kjente ynglelokaliteter hos jerv fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr. Disse ble distribuert til regionale koordinatorene i Statens naturoppsyn (SNO) som vist i **tabell 1**, og danner grunnlaget for yngleregistreringene av jerv i 2003.

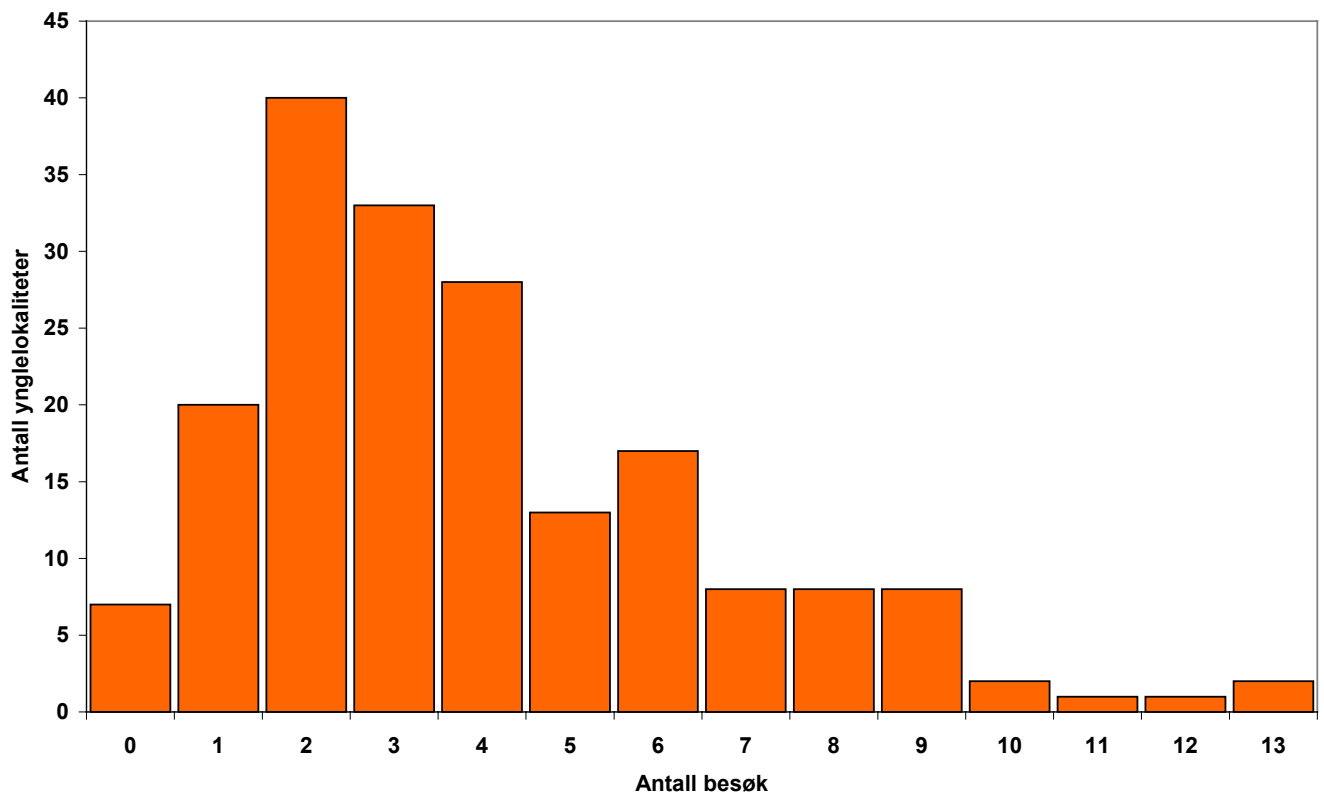
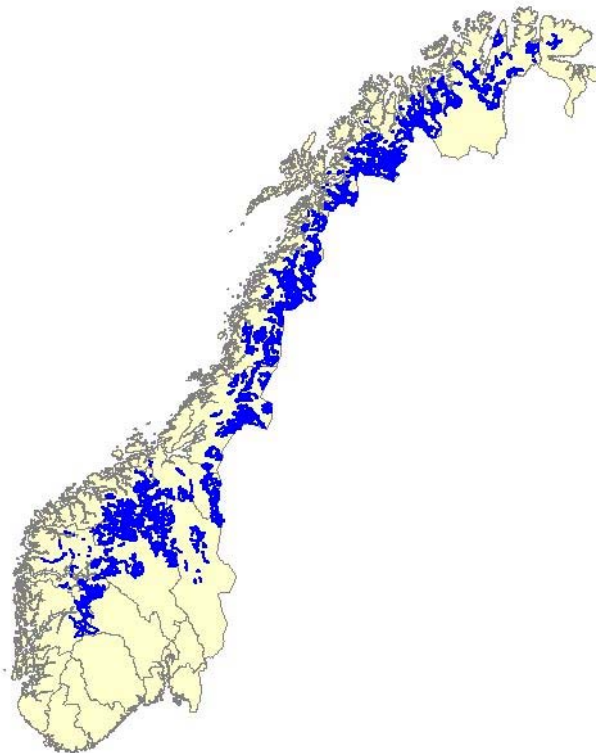
Tabell 1. Oversikt over utsendte registreringsskjema for kontroll av tidligere kjente ynglelokaliteter hos jerv i det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr i 2003.

Fylke	Antall skjema utsendt
Finnmark	37
Troms	48
Nordland	47
Nord-Trøndelag	11
Sør-Trøndelag	6
Møre og Romsdal	5
Oppland	12
Hedmark	3
Sogn og Fjordane	1
Sum	170

Fra regionalt nivå har det praktiske arbeidet med kontroll av kjente ynglelokaliteter blitt utført av Statens Naturoppsyn (SNO) eller delegert til lokalt nivå, hvor bla Statskog ved Fjelltjenesten, Fjellstyrer, Bygdeallmenninger, lokale rovviltkontakter og privatpersoner med spesialkompetanse har vært det utøvende leddet i overvåkingen. Registreringspersonell har i 2003 foretatt 739 besøk av kjente ynglelokaliteter av jerv i Norge (591 i 2002). Dette tilsvarer et snitt på 3,9 besøk på hver ynglelokalitet (**figur 1**, 3.5 i 2002). I tillegg til kontroll av kjente lokaliteter har det blitt lagt ned en betydelig innsats i leting etter "nye" ynglelokaliteter.

Også i år er det gjennomført en systematisk registrering av fordelingen av leteinnsatsen. Dette har skjedd ved at registreringspersonellet har dokumentert egen leteinnsats (snøscooter, ski, truger m.m.) ved bruk av GPS-mottaker eller kartkopier med inntegnede løyper. Ved bruk av GPS blir sporløypa lagret i GPS'en (track-log), overført til en PC og oversendt til det nasjonale overvåkingsprogrammet. Personell som ikke har brukt GPS har tegnet inn sine sporløyper på kartkopier og oversendt disse til overvåkingsprogrammet. Her har disse manuelt blitt digitalisert og systematisert sammen med GPS-sporløypene. Ved å sammenstille dette på digitale kart er det utarbeidet en detaljert oversikt over hvor registreringene har vært gjennomført (**figur 2**). I alt summerer den registrerte innsatsen seg til 63600 km (**tabell 2**). Til sammenligning er det drøyt 40000 km rundt ekvator.

Figur 1. Fordelingen av antall besøk på kjente ynglelokaliteter av jerv i Norge i 2003.**Figur 2.** Geografisk fordeling av innsatsen ved yngleregistrering av jerv i Norge i 2003.

Tabell 2. Overvåkingsinnsats (km) registrert med GPS og kartkopier i forbindelse med yngleregistrering av jerv i Norge i 2003.

Fylke	Kart (km)	GPS (km)	Total (km)	%GPS
Finnmark	261.4	4532.3	4793.7	95
Troms	28.4	10726.8	10755.2	100
Nordland	720.4	17443.8	18164.2	96
Nord-Trøndelag	0	6215.0	6215.0	100
Sør-Trøndelag	466.6	3017.6	3484.2	87
Møre og Romsdal	209.2	3419.4	3628.6	94
Oppland	2060.3	7689.3	9749.6	79
Hedmark	183.6	2101.1	2284.7	92
Sogn og Fjordane, Hordaland og Buskerud	78.7	4488.2	4566.9	98
SUM	4008.6	59633.5	63642.1	94

Sammenlignet med fjoråret er det i år en betydelig økning (ca 70%) i den registrerte innsatsen. I hovedsak er det tre forhold som kan være med å forklare denne økningen. For det første har registreringene av innsatsen i år i større grad skjedd ved bruk av GPS-mottakere. Andelen av leteinnsatsen som er registrert med GPS har økt fra 57% i 2002 til 94% i 2003. Registreringene med GPS har en helt annen oppløsning av bevegelsene til letemannskapene, sammenlignet med når turene tegnes inn på kart. Med GPS har en posisjon blitt loggført ca hvert andre minutt. Dette forholdet har helt klart bidratt vesentlig til den observerte økningen i registrert innsats. Det andre forholdet som har bidratt til økningen i den totale innsatsen er at det i år, sammenlignet med i fjor, har vært en lengre registrerings sesong vær og føremessig. Det tredje forholdet som trolig har bidratt til økningen i år er at registreringspersonellet i større grad har loggført sine turer og rapportert dem inn til overvåkingsprogrammet, noe man kunne forvente i og med at 2002 var det første året dette ble gjennomført. Men selv om vi har fått en kraftig økning i år må den registrerte leteinnsatsen sees som et minimum, spesielt i forhold til at tekniske problemer med GPS-utstyret kan ha medført tap av noe data.

I tillegg til datagrunnlaget fra overvåkingen av ynglelokaliteter er det i oppsummeringen av antall ynglinger av jerv i Norge i 2003 gjennomgått det innkomne fallvilt og jaktmaterialet på jerv fra sesongen 2003. Materialet er også vurdert opp i mot alle registrerte synsobservasjoner av flere jerver i lag siden 1. juni 2003 med tanke på mulige familiegrupper (Rovbase 2.5 26.09.2003). Det var registrert 7 observasjoner av tisper og/eller valper som per dato var antatte eller dokumenterte i Rovbasen. Fem av disse verifiserte synsobservasjonene knyttes til tidligere kjente ynglelokaliteter som fra før hadde status antatt eller dokumentert. En av de verifiserte synsobservasjonene medførte oppjustering av status på en lokalitet fra usikker til dokumentert. Mens en verifisert synsobservasjon medførte dokumentasjon av en ny ynglelokalitet. Eventuelle andre synsobservasjoner av familiegrupper i sommer og høst som per dato ikke er innrapportert og vurdert kan gi en økning i det endelige antallet ynglinger for 2003.

Resultater

Resultatene fra årets yngleregistreringer viser at det på landsbasis er dokumentert eller antatt yngling av jerv på 47 lokaliteter. Det er dokumentert eller antatt yngling på 30 lokaliteter i fylkene fra Nord-Trøndelag og nordover (**tabell 3, figur 3 og figur 4**), mens det i Sør-Norge er dokumentert eller antatt yngling på 17 lokaliteter (**tabell 3, figur 3 og figur 4**). Basert på minimum antall ynglinger i perioden 2001-2003 er bestanden av jerv i Norge estimert til 251 voksne individer våren 2003, hvorav 79 i Sør-Norge (**tabell 4**).

Tabell 3. Oversikt over status i 2003 på ynglelokaliteter hos jerv registrert i det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr.

Fylke	Status på ynglelokalitet					Sum
	Dokumentert yngling	Antatt yngling	Usikker yngling	Ingen yngling	Ikke kontrollert	
Finnmark	2	1	1	30	5	39
Troms ^{a)}	6	2	1	38	2	49
Nordland	7	5	1	39	0	52
Nord-Trøndelag	4	3	1	5	0	13
Sør-Trøndelag	4	0	0	3	0	7
Møre og Romsdal	1	2	0	4	0	7
Oppland ^{b)}	3	1	0	8	0	12
Hedmark ^{c)}	4	1	0	2	0	7
Sogn og Fjordane	1	0	0	1	0	2
SUM	32	15	4	130	7	188

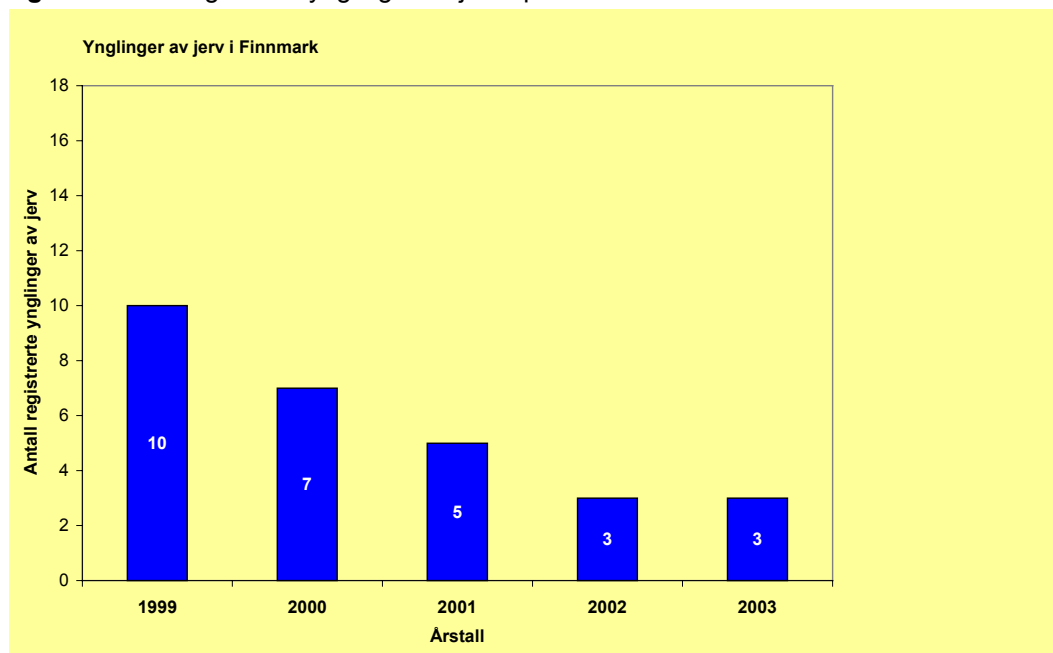
a) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet hvor tisepe og en unge er avlivet.

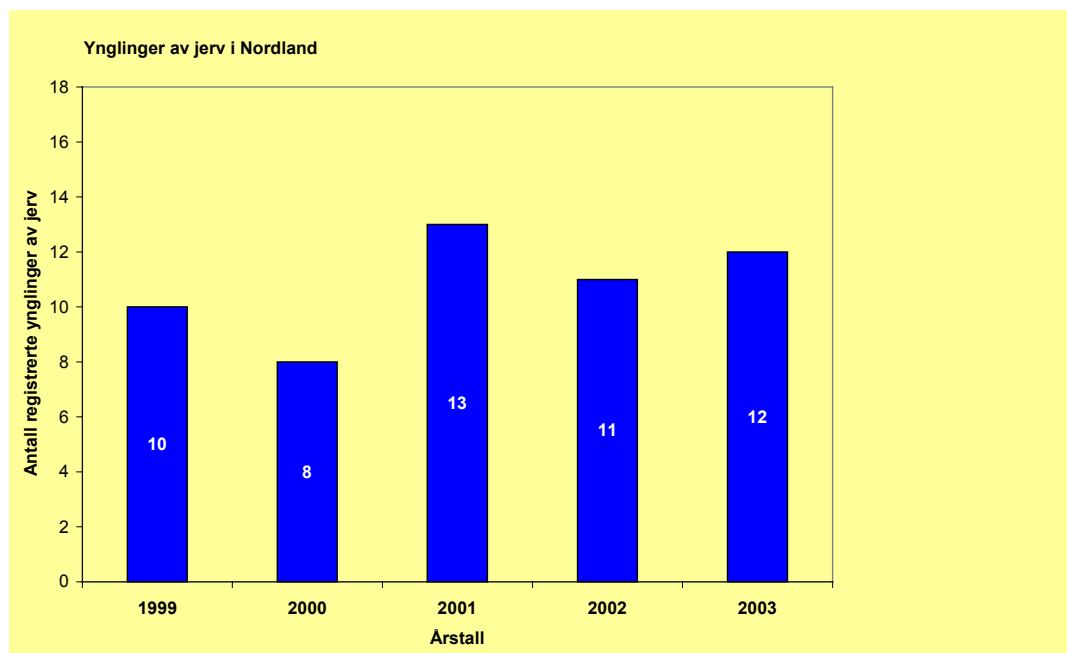
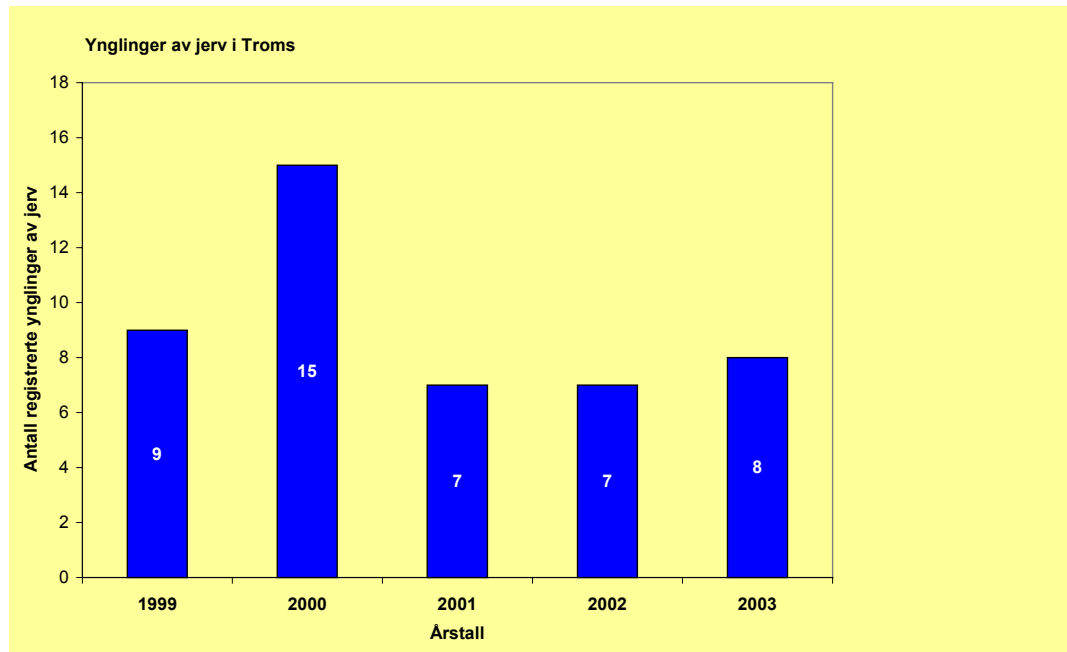
b) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet der hiplassen i år var i Hedmark.

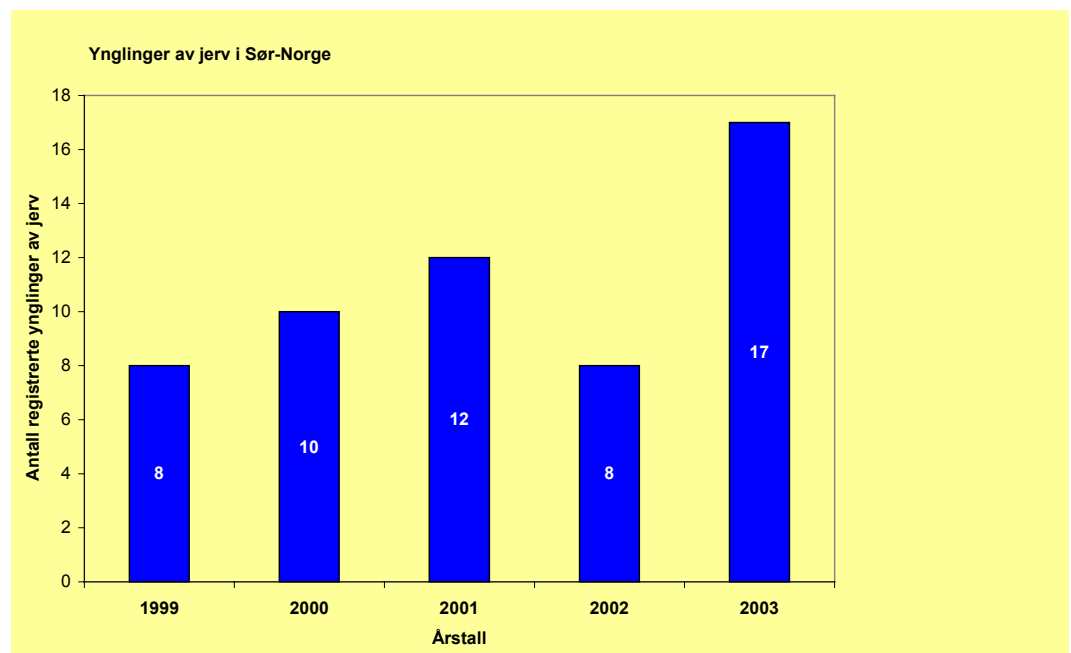
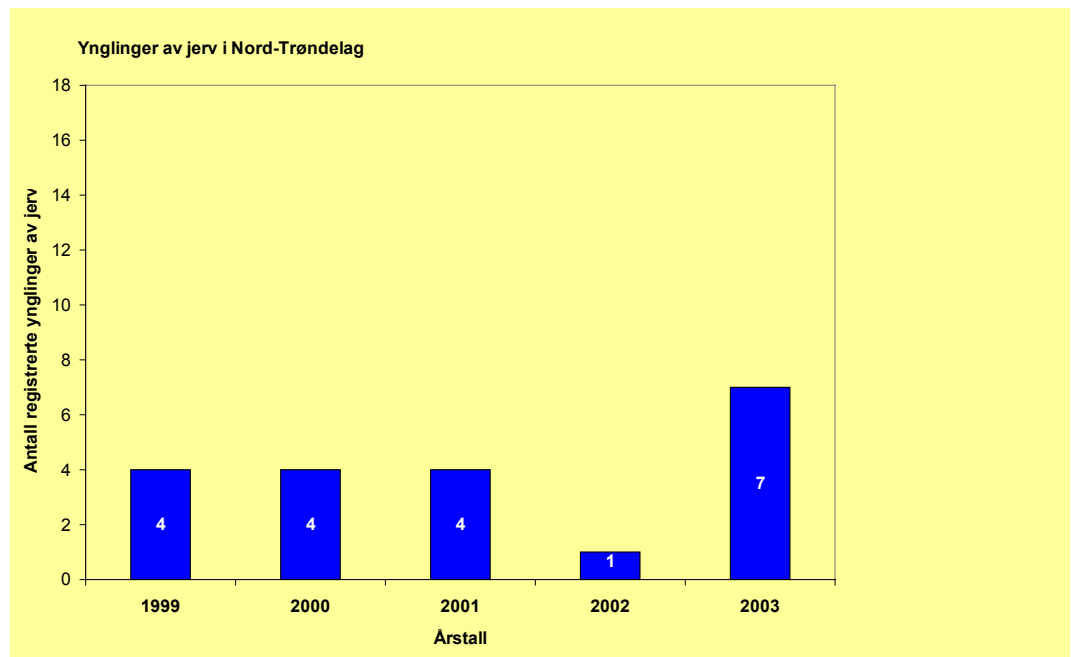
c) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet hvor en unge er avlivet.

Tabell 4: Antall registrerte ynglinger i perioden 2001–2003 og et bestandsestimat av antall jerv i Norge basert på at tispene først yngler som 3 åringer og at ynglefrekvensen er 0.632.

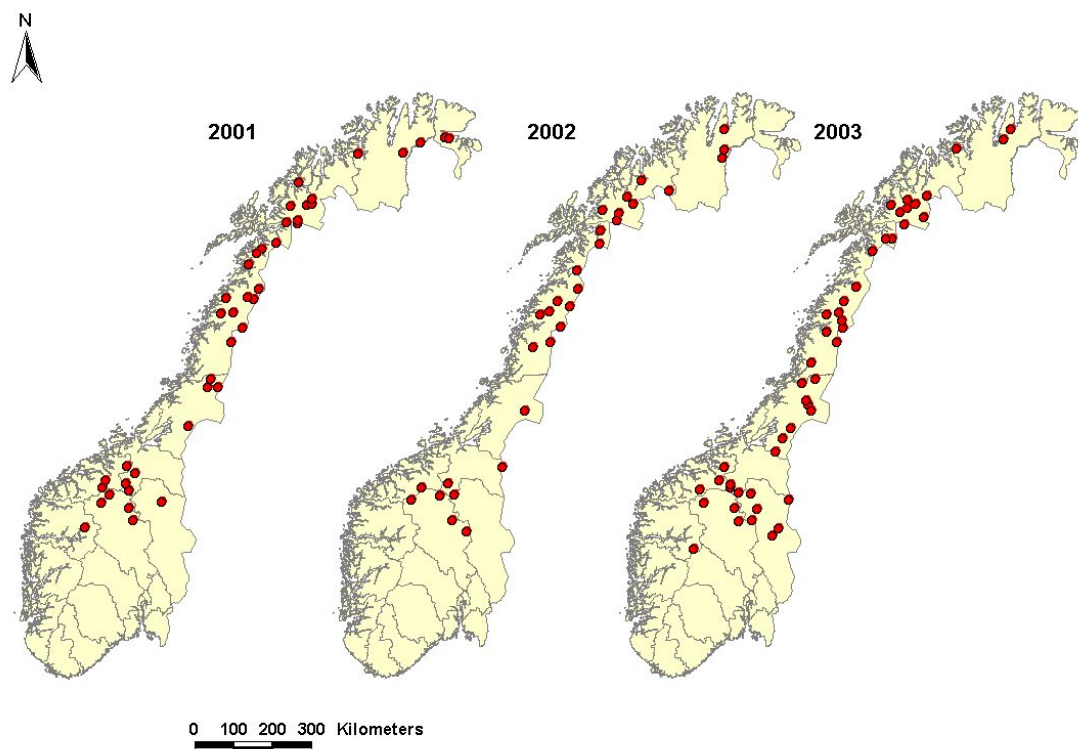
	Yngling 2001	Yngling 2002	Yngling 2003	Antall
Finnmark	5	3	3	23.4
Troms	7	7	8	46.9
Nordland	13	11	12	76.7
Nord-Trøndelag	4	1	7	25.6
Sør-Norge	12	8	17	78.8
Norge	41	30	47	251

Figur 3. Antall registrerte ynglinger av jerv i perioden 1999-2003.

Figur 4. Kart som viser fordelingen av dokumenterte og antatte ynglinger av jerv i Norge i 2001-2003. I alt er det registrert yngling på 30 lokaliteter i Nord-Norge og 17 i Sør-Norge i 2003.

Utviklingen i antall ynglinger

I år ble det påvist 47 dokumenterte eller antatte ynglinger av jerv på landsbasis. Dette er det høyeste antallet påvist siden den landsdekkende overvåkingen av jerveynglinger startet på 1990-tallet. I perioden 1999-2001 har antall registrerte ynglinger av jerv i Norge ligget stabilt på mellom 41 og 44 ynglinger årlig, mens i 2002 var antall ynglinger nede i 30 på landsbasis (**tabell 4, figur 3**). I år viser landsdelene Sør-Norge og Nord-Trøndelag en tydelig økning i antallet ynglinger (**figur 3**). For Nordland og Troms ser antall ynglinger ut til å ligge innenfor variasjonen som er observert de senere årene. For Finnmark er det registrert like få ynglinger i år som det var registrert i fjor. Vi må helt tilbake til første halvdel av 1990-tallet for å finne et år med så få ynglinger som det er registrert i Finnmark i fjor og i år (**figur 3**).

Kommentarer til overvåkingsarbeidet

Generelt kan man si at registreringsforholdene på landsbasis under årets registreringsarbeid var dårlige i første del av registreringssesongen, men at det ble bedre forhold fra og med begynnelsen av april. Registreringsinnsatsen i Sør-Norge i år i form av besøk per lokalitet ligger på et noe høyere nivå enn de to foregående årene (gjennomsnittlig 6.2 besøk per lokalitet i 2003 vs. 5.7 i 2002 og 5.8 i 2001). I Nord-Trøndelag, Nordland og Troms ligger også registreringsinnsatsen i år på et noe høyere nivå enn de to foregående årene (gjennomsnittlig 3.9 besøk per lokalitet i 2003 vs. 3.3 i 2002 og 3.4 i 2001). I Finnmark ligger registreringsinnsatsen i år på et noe lavere nivå enn de to foregående årene (gjennomsnittlig 1.9 besøk per lokalitet i 2003 vs. 2.3 i 2002 og 2.5 i 2001).

Statens Naturoppsyn (SNO) hadde i år det overordnede ansvaret for registreringsarbeidet i hele landet. Når det gjelder innrapportering, utfylling av skjema og registrering i Rovbasen 2.5 ser vi også i år en klar forbedring sammenlignet med fjoråret på dette området. Fotodoku

mentasjon og utfyllende informasjon i forbindelse med registreringsarbeidet er nå vedlagt de aller fleste yngleregistreringsskjemaene. Dette er svært verdifullt som vurderingsgrunnlag på en del av lokalitetene.

Adresseliste:

Fylkesmannen i Finnmark
Fylkesmannen i Troms
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkesmannen i Oppland
Fylkesmannen i Hedmark
Fylkesmannen i Østfold
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Fylkesmannen i Vestfold
Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Telemark
Fylkesmannen i Aust-Agder
Fylkesmannen i Vest-Agder
Fylkesmannen i Rogaland
Fylkesmannen i Hordaland
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
Miljøverndepartementet
DN-viltseksjonen
DN-SNO

Dette dokumentet er også tilgjengelig som .pdf dokument på internett: www.nina.no/nidaros